

بررسی نقش اجتماعی پلیس فتا در احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر

(مطالعه موردی: خانواده‌های ساکن در شهر مشهد مقدس)

علیرضا باباغبی ازغندی^۱، حبیب ا... سالارزهی^۲

چکیده

مقدمه و هدف: احساس امنیت یکی از ابعاد اساسی مفهوم امنیت در معنای کلی آن است ایجاد احساس امنیت برای خانواده‌ها در فضای سایبر در برابر تهدیداتی که از جانب کنشگران مختلف، ابعاد مختلف امنیت جانی، جمعی، مالی و فکری آنها را تحت تاثیر قرار می دهد، یکی از مهمترین دغدغه های پلیس فضای تبادل اطلاعات (فتا) در جامعه امروز ما است. به نظر می رسد عملکرد اجتماعی این نهاد تخصصی انتظامی به اشکال گوناگون می تواند در فرایند تولید و استمرار احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبری موثر باشد هدف تحقیق، بررسی ارتباط بین نقش اجتماعی پلیس فتا بر احساس امنیت خانواده‌ها در شهر مشهد است.

روش کار: روش تحقیق پیمایشی و از نوع همبستگی است. ابزار اصلی جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه می‌باشد. جامعه آماری تحقیق، کلیه خانواده‌های ساکن شهر مشهد می‌باشند که در انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است و تعداد ۱۰۰۰ سرپرست خانواده به صورت نمونه انتخاب شده اند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری مورد نظر و در قالب نرم افزارهای Spss و Amos انجام شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که نقش‌های اجتماعی پلیس فتا، ارتباط گسترده‌ای با احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر دارد. مهمترین یافته تحقیق، وجود رابطه معنادار و مثبت بین نقش اجتماعی پلیس فتا با احساس امنیت خانواده‌های ساکن این شهر در فضای سایبر است. در رابطه با معناداری هر یک از ابعاد: بُعد پاسخگویی مناسب پلیس فتا به خانواده‌ها با بُعد فکری، بُعد برگزاری کلاس‌های آموزشی توسط پلیس فتا برای خانواده‌ها با بُعدهای جمعی و مالی، بُعد جلب اعتماد خانواده‌ها به توانمندی این پلیس با بُعدهای جمعی و فکری، بُعد ارائه راه‌های دسترسی سریع به پلیس فتا برای خانواده‌ها با بُعدهای جانی و جمعی، بُعد انعکاس موفقیت‌های این پلیس برای خانواده‌ها با بُعدهای جمعی و فکری، بُعد ارائه راهکارهای کاربردی کنترل افراد در فضای سایبر برای خانواده‌ها با بُعدهای مالی و فکری و بُعد ارائه ابزارهای پیشگیرانه در فضای سایبر برای خانواده‌ها با تمامی ابعاد احساس امنیت معنادار است. با نتایج بدست آمده از ابعاد متغیرهای ذکر شده می‌توان گفت که بیشترین مقدار تاثیرگذاری در مولفه جلب اعتماد خانواده‌ها به توانمندی پلیس فتا با بُعد جمعی احساس امنیت خانواده‌ها (۲ = ۰/۱۸۲) است و کمترین مقدار تاثیرگذاری نیز مولفه پاسخگویی در نقش اجتماعی پلیس با بعد جانی احساس امنیت خانواده‌ها (۲ = ۰/۱۳) است.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که از یافته‌های این پژوهش می‌توان جهت آگاه‌سازی مدیران ناجا و نیز شفاف‌سازی و تقویت نقش اجتماعی پلیس فتا در برنامه‌های تولید احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر استفاده نمود.

کلید واژه‌ها: احساس امنیت خانواده، ارزیابی، پلیس فتا، فضای سایبر، نقش اجتماعی

مقدمه

مطالعه در تاریخ جوامع بشری حکایت از آن دارد که باوجود پیشرفت‌هایی که در سیر تاریخی انسان صورت گرفته، نه تنها از اهمیت بسیاری از نیازهای او کاسته نشده است؛ بلکه هر روز ابعاد ج دیدی از این نیازهای مستمر در حال ظهور هستند. یکی از این نیازها، امنیت است. امنیت از جمله نیازهای فطری انسان است که با ذات او آمیخته گردیده و می توان مدعی شد که قدمت شناخت این مفهوم، عمری به سابقه علم بشر دارد. امنیت که در گذشته عامل اصلی شکل‌گیری جوامع و گروه‌های مختلف اجتماعی بوده، امروزه نیز به عنوان یکی از مهمترین و حیاتی ترین نیازهای جوامع مطرح است. تا آنجا که تحقق آن در هر جامعه‌ای؛ نوید پویایی، رشد و توسعه بوده و ثبات و پایداری ساختارهای مختلف اجتماعی را موجب می گردد. به دلیل نیاز مستمر به امنیت و در پاسخ به این نیاز اساسی و همیشگی، از حدود ۱۵۰ سال پیش و با ابتکار مردمان شبه جزیره بریتانیا، سازمانی به نام پلیس برای تامین امنیت داخلی کشورها بوجود آمد. این سازمان که اکنون در تمامی کشورهای دنیا تاسیس گردیده است، اصلی ترین متولی ایجاد و حفظ امنیت تمامی اقشار و گروه‌های جامعه است. در ایران نیز پلیس (نیروی انتظامی جمهوری اسلامی)، عمده ترین متولی حوزه امنیت داخلی در کشور است که همواره تلاش های بسیاری را برای تامین امنیت گروه‌های مختلف اجتماعی، در ابعاد مختلف، به کار بسته است (توسلی، ۱۳۸۶: ۱۴۲).

از حدود دو دهه پیش که پیشرفت روزافزون ابزارها و فناوری‌های مورد استفاده بشر در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، تغییراتی اساسی در زندگی افراد جامعه ایجاد نمود و مفاهیم بسیاری در سطح جوامع دچار تغییرات و تحولات اساسی و بنیادین شدند؛ امنیت و مفاهیم مرتبط با آن‌انی جمله حوزه‌هایی

^۱ کارشناس ارشد مدیریت، پلیس خراسان رضوی، Email: arbabagheibi@yahoo.com، تلفن تماس: ۰۹۱۵۳۲۵۹۸۸۱

^۲ دانشیار، دانشکده مدیریت دانشگاه سیستان و بلوچستان

بودند که تحت تاثیر این تحولات، زوایای جدیدی از آنها عیان گردید و تصورات رایج موجود در مورد ابعاد، چگونگی و ابزارهای برقراری آن دستخوش تغییراتی اساسی شدند تولد فضای سایبری (یا دنیای مجازی) به عنوان شاخص ترین نماد این تغییرات فناوری محور و پدیدگی که قش گسترده و تاثیرگذار آن در زندگی روزمره بشر هر روز ابعاد جدیدی را ایجاد می‌کند، سبب شد تغییر و تحول در زمینه امنیت(ناشی از ایجاد فضای مجازی) هر روز بیشتر از گذشته برای مردم و پلیس ملموس گردد در این میان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران با درک خطراتی که ممکن است از جانب این دنیای جدید ابعاد مختلف امنیت زندگی مردم را مورد تهدید قرار دهد، از سال ۱۳۸۹ واحدی تخصصی تحت عنوان پلیس فضای تبادل اطلاعات که به طور اختصار پلیس فتا نامیده می‌شود را تاسیس نمود تا با استفاده از نیروهای متخصص و ابزارهای علمی، خود را برای تامین و حفظ امنیت فضای سایبر آماده نماید به عبارتی نقش ذاتی پلیس برای برقراری امنیت مناسب و ایجاد احساس امنیت برای گروهی مختلف جامعه در کنار گسترش روزافزون ابعاد جرایم و تخلفات مختل کننده امنیت فضای سایبری، سبب تولد پلیس فتا گردید این واحد تخصصی پلیس در طی مدتی که از تاسیس آن می‌گذرد تلاش نموده است با بهره گیری از رویکردهای جامعه محوری و مشارکت‌های مردمی که در سال‌های اخیر مهم ترین راهبردهای پلیس بوده‌اند، ضمن ارائه خدمات مورد نیاز مردم در زمینه‌های گوناگون انتظامی و امنیتی در این فضای گسترده، امنیت و بالاتر از آن احساس امنیت را برای همگان و بخصوص گروه‌های مرجع و مهم اجتماعی در دنیای سایبری ایجاد کند. نتایج یک نظرسنجی در شهر مشهد (۱۳۹۰) نشان داده که یکی از مهمترین عوامل (۵۸/۹ درصد) ترس و احساس نا امنی افراد سرپرست خانوار برای استفاده از فضای سایبری توسط خود یا فرزندان‌شان، عدم اطمینان به رسیدگی به مشکلات‌شان در این فضا توسط پلیس است (۱۳۹۰) تحقیق دیگری نیز در مشهد نشان داد که ۶۸/۵ درصد پاسخگویان، پلیس را مسئول اصلی برقراری امنیت برای فعالیتهای افراد در فضای سایبری می‌دانند. نوری (۱۳۹۰) معتقد است که تاکید رویکرد جامعه محورانه بر اصل بودن خدمت رسانی (فرا تر از قوه قهریه) و تامین امنیت به عنوان مهمترین خدمت پلیس به مردم، در کنار شرایط خاص فضای مجازی که همگان بر اولویت داشتن پیشگیری بر برخوردهای قهری در آن توافق دارند باعث گردیده یکی از راهبردهای ریزه‌بم‌بم‌طور جدی توسط پلیس فتا تعقیب می‌گردد، توجه ویژه به بهره‌گیری از نقش اجتماعی پلیس از طریق گسترش فعالیت‌های تعاملی اجتماعی برای تامین امنیت این فضا و جلوگیری از وقوع جرم در آن باشد به عبارتی پلیس با پرداختن به نقش اجتماعی خود تلاش دارد با جلب اعتماد و اطمینان گروه‌های مختلف فعال در این فضا، به اثرگذاری هر چه بیشتر بر مولفه‌های تامین کننده امنیت آنان از طریق تعاملی دو سویه بپردازد یکی از گروه‌های مرجع اجتماعی که به دلیل نقش مهم و اثرگذارش در ثبات جامعه سایبری، پلیس فتا تلاش بسیاری برای تامین و حفظ امنیت و ایجاد احساس امنیت برای آن در این دنیای جدید دارد، نهاد خانواده است

خانواده اولین واحد طبیعی و مهمترین گروه تشکیل دهنده جامعه است که به طور تدریجی و به موازات تحول اجتماعی و تکامل انسان انجام گرفته و ادامه دارد. خانواده در ساختار جوامع دارای چنان اهمیتی است که بسیاری معتقدند هیچ جامعه ای نمی‌تواند ادعای سلامت کند اگر از خانواده هایی سالم برخوردار نباشد و هیچ جامعه ای نمی‌تواند ادعای امنیت کند، اگر خانواده در آن جامعه احساس امنیت نکند (ساروخانی، ۱۳۷۰: ۳۸). به عبارتی پایه اصلی و ستون نگهدارنده هر جامعه ای نهاد خانواده است (تاجبخش، ۱۳۸۴: ۲۴۶). در چنین شرایطی طبیعی است که به هر میزان که نیازهای اساسی خانواده در حوزه‌های مختلف فضای سایبر به درستی و به میزان مورد نیاز برآورده شود، به همان میزان پویایی خانواده و در نتیجه جامعه بیشتر جلوه گر خواهد شد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

امروزه با گسترش فعالیت‌های گروه‌های مختلف اجتماعی در فضای مجازی و نیاز روزافزون همگان به استفاده از خدمات موجود در این فضا، تهدیدات موجود در آن سبب ساز بخش مهمی از آسیب‌های پیدا و پنهانی گردیده است که خانواده‌ها را مورد هجوم قرار داده‌اند (روشه، ۱۳۷۰: ۱۹۷). خانواده نیز به دلیل آنکه مانند هر پدیده انسانی دیگر رویین تن نیست؛ همواره در آستانه تهدیدات و آسیب‌های مختلف فراوانی قرار دارد که می‌تواند امنیت و احساس امنیت را از آن سلب نمایند. متأسفانه باید پذیرفت امروزه افزایش نا امنی، رفتارهای غیرمسئولانه و کنش‌های ضد اجتماعی در فضای سایبری، این دنیای جدید را از حالت یک پدیده کاملاً مثبت اجتماعی خارج ساخته است و تبعات این امر می‌تواند خانواده‌ها را به عنوان رکن اساسی سازنده جامعه و استفاده کننده مستمر از این فضا دستخوش تهدیدات و آسیب‌های جدی نماید. شماری زیادی از اندیشمندان و جامعه‌شناسان احساس نا امنی در تعاملات فضای سایبر را یکی از چالش‌های عمده و تاثیرگذار بر زندگی روزمره خانواده‌ها در عصر حاضر می‌دانند و معتقدند احساس نا امنی در این فضای نوین می‌تواند لطمات گسترده‌ای بر پیکره زندگی امروز خانواده‌ها و نیز حرکت‌های آغاز شده به سمت ایجاد جامعه اطلاعاتی وارد نماید. این چنین

شرایطی سبب گشته بدست آوردن احساس امنیت در فضای زندگی دنیای سایبری آرمان والایی باشد که گروه های مهم اجتماعی جامعه (همانند خانواده‌ها) همواره در انتظار نیل به آن هستند.

در این میان برخی از بزرگان حوزه علوم اجتماعی معتقدند بخش عمده ای از ایجاد احساس امنیت در فضای مجازی تنها با تعامل بین گروه های مرجع اجتماع (همانند خانواده‌ها) و نهادهای اصلی مسئول تامین امنیت در جامعه بدست خواهد آمد (روزنیرگ، ۱۳۸۵: ۱۳۸). به عبارتی برای بدست آمدن سطح مناسبی از احساس امنیت برای خانواده‌ها در این فضای نوپدید، باید سطح مناسبی از تعامل بین خانواده و نهادهایی مانند پلیس فتا بوجود آید؛ زیرا استفاده از ظرفیت خانواده‌ها سبب می‌شود آنها خود را هر چه بیشتر در قبال امنیت این جامعه جدید نیز (همانند دنیای فیزیکی) مسئول بدانند. در این تعامل بدون شک نقش اجتماعی پلیس فتا اهمیتی اساسی دارد. به عبارتی یکی از مولفه‌هایی که جایگاه عمده ای در ایجاد تعادل مناسبات پلیس فتا با مردم و کمک به تولید احساس امنیت برای خانواده‌ها در این فضا دارد، نقش اجتماعی پلیس فتا است. در تعریف این نقش باید گفت: نقش اجتماعی پلیس نوعی رفتار اجتماعی، حاصل از ترکیب تعدادی از مدل‌های رفتاری است که این مدل‌ها در تعامل با یکدیگراند و بر طبق الگوهای کلی اجتماعی و فرهنگی پلیس بر محور یک کارکرد اجتماعی گرد هم می‌آیند. به عبارتی این نقش مجموع مدل‌های فرهنگی در برگیرنده طرز تلقین‌ها، ارزش‌ها و رفتارهایی هستند که جامعه برای پلیس تعریف می‌کند (کریمی، ۱۳۸۷: ۱۶۷).

ایفاء درست نقش‌های اجتماعی توسط پلیس فتا بخشی از مهمترین عملکرد این سازمان در مسیر حفظ و تقویت امنیت پایدار در فضای سایبری را شکل می‌دهند. نقش اجتماعی به دلایل گوناگونی همانند: دور بودن از خشکی مرسوم نقش‌های رایج پلیس، جذاب بودن برای گروه‌های سنی جوانتر، برانگیختن حس مشارکت مردمی، کم هزینه بودن، امکان استمرار طولانی مدت در ایفاء آن وغیره، همواره یکی از نقش‌های مورد توجه فرماندهان و روساء پلیس برای تامین امنیت فضای سایبری است. تجارب بدست آمده از فعالیت‌ها و عملکرد اجتماعی پلیس فتا، بیانگر این است که تقویت ابعاد مختلف نقش اجتماعی پلیس توانسته مسئولیت پذیری پلیس را افزایش دهد و پاسخگو بودن پلیس فتا نسبت به شهروندان را به همراه آورد. تحقیقات معاونت اجتماعی فرماندهی انتظامی تهران و پژوهش‌های بنی اسدی و حسینیان نیز نشان داده‌اند که پلیس فتا بدون توجه به نقش اجتماعی خود نمی‌تواند احساس امنیت را در فضای مجازی و در بین گروه‌های مهم جامعه برقرار سازد و تنها در تعامل و مشارکت با گروه‌های اجتماعی مهم همانند خانواده‌ها است که می‌تواند احساس امنیت را در این جامعه نوین بوجود آورد (ربانی، ۱۳۸۵: ۱۵۸). در طول زمانی که از تاسیس پلیس فتا می‌گذرد و علیرغم قبول اهمیت نقش اجتماعی پلیس در احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبری، تاکنون پژوهشی در زمینه بررسی ارتباط مولفه‌های مختلف نقش اجتماعی پلیس فتا با ابعاد گوناگون و متنوع احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر در کشور انجام نگرفته است. لذا این پژوهش تلاش دارد تا در یک مطالعه علمی، ضمن ارزیابی میزان ارتباط بین ابعاد مختلف نقش اجتماعی پلیس فتا با ابعاد مختلف احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبری، مشخص سازد بین احساس امنیت مالی، جانی، جمعی و فکری خانواده‌ها با کدام مولفه نقش اجتماعی پلیس ارتباط و همبستگی وجود دارد و تاثیر کدام بعد نقش اجتماعی پلیس فتا بر احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبری چشمگیرتر است.

چارچوب نظری تحقیق

امنیت در حوزه اجتماعی دارای دو عنصر اساسی تهدید و فرصت است و برقراری امنیت منوط به رهایی نسبی از تهدیدها و بهره‌گیری بهینه از این فرصتها می‌باشد. احساس امنیت نیز به عنوان مقوله‌ای مرتبط با مفهوم امنیت و همانند خود امنیت، در چارچوب همین دو عنصر اساسی قرار می‌گیرد (آراسته خو، ۱۳۸۱: ۶۵). به این ترتیب، احساس امنیت شامل دو وجه است؛ در وجهی تحقق احساس امنیت در گرو کسب فرصتها و تضمین منافع و ارزش‌ها است و در وجه دیگر نبود خطر است به عبارتی دیگر احساس امنیت سازلی چند بعدی است که در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف بگونه‌های متفاوت ظهور یافته و با مفاهیم مختلف و در قالب‌های گوناگون قابل سنجش است پژوهش‌های هادون^۳ مشخص نموده است که ارتباط مستقیمی بین نوع برخورد و پاسخگویی پلیس با احساس امنیت مردم در فضای سایبری وجود دارد. در مطالعات استولندز^۴ نیز مشخص گردید که برای ارزیابی ارتباط حضور اجتماعی پلیس در جامعه با احساس امنیت و اطمینان مردم، باید سنجش‌هایی در مورد تلقی مردم از برخورد و پاسخگویی پلیس انجام شود (چوی، ۲۰۱۰: ۲۱۸). در تحقیقات

³. Hadun

⁴. Stutlendze

⁵. Choi

رناور هم مشخص شد که ارتباط معکوسی بین اعتماد به پلیس با عدم احساس امنیت در فضای سایبری وجود دارد (لامبریولو، ۲۰۰۷: ۸۹). شنایدر و همکارانش نیز با طراحی یک مدل خاص و ارزیابی رضایتمندی مردم از خدمات پلیس، رابطه معکوسی بین رضایتمندی از برخوردهای اجتماعی پلیس با احساس نا امنی در فضای سایبری پیدا کردند (لیسکا، ۱۹۹۸: ۲۳۹). از آنچه گفته شد می‌توان نتیجه گرفت که نقش اجتماعی پلیس در ایجاد احساس امنیت گروه‌های مختلف اجتماعی بسیار مهم است و از پلیس انتظار می‌رود همواره این موضوع را مد نظر قرار دهد

یکی از مفهومی‌سازی‌هایی که در حوزه امنیت صورت گرفته است، تقسیم بندی چهاربعدی چلبی از امنیت است. او معتقد است چهار علقه افضل و عام برای انسان وجود دارد که می‌توان آنها را از هم تفکیک نمود: علقه شناختی، علقه مادی، علقه اجتماعی و علقه امنیتی (چلبی، ۱۳۸۶: ۱۷۵). در علقه امنیتی انسان به عنوان موجودی هدفمند و بالقوه مضطرب برای حفظ آرامش و امنیت خود و نیز صیانت خویش در ارتباط با هر گونه محیط اجتماعی در صدد تحقق اهداف مورد نظرش است. چلبی بر اساس این تعریف برای علقه امنیتی چهار بعد اصلی قایل شده است که به اعتقاد وی به راحتی می‌توانند گویای ابعاد مختلفی از امنیتی باشند که یک کنشگر فردی می‌تواند با آن مواجه شود.

جدول ۱. ابعاد علقه امنیت

امنیت مالی	علقه امنیت	امنیت جانی
امنیت فکری		امنیت جمعی

بر مبنای این مفهوم‌سازی چلبی، احساس امنیت در فضای سایبر را می‌توان این گونه تعریف کرد که: احساس مصونیت افراد در مقابل تهدیداتی که از جانب کنشگران دولتی و غیردولتی جان، مال، فکر و توانایی افراد را برای شرکت در اجتماعات و فعالیت‌های فضای سایبر و یا حفظ این فعالیت‌ها و اجتماعات تهدید می‌کند. بر حسب این تعریف چهار بعد احساس امنیت در فضای سایبر که از تئوری چلبی به عاریت گرفته شده است عبارتند خواهند بود از (تقی لو، ۱۳۸۵):

الف) احساس امنیت مالی: احساس ثبوت فرد برای داشتن و حفظ توانایی مالی در مقابل پیشامدهای ناگواری چون دزدی، کلاهبرداری و غیره.

ب) احساس امنیت جانی: احساس فرد برای حفاظت از سلامت و زندگی اش در مقابله با تهدیدات بیرونی موجود در فضای سایبر که وجود و کیفیت سلامتی اش را به خطر می‌اندازد.

ج) احساس امنیت جمعی: احساس فرد برای رفتار و گردش آزادانه در اجتماعات فضای سایبر، به گونه‌ای که از سوی افراد و گروه‌های دیگر مورد تهدید و تعرض و سوء استفاده قرار نگیرد.

د) احساس امنیت فکری: به این نکته اشاره می‌کند که فرد در مقابل حوادث پیش بینی نشده زندگی روزمره و اعتماد به آینده دلخواه در این فضا، احساس آرامش و امنیت خاطر داشته باشد.

بسیاری از متخصصان احساس نا امنی را یکی از چالش‌های بسیار تاثیرگذار در زندگی روزمره افراد در فضای سایبری می‌دانند و آن را با روایت مدرن‌سازی انعکاسی، به موضوع اعتماد پیوند می‌دهند (کوئن، ۱۳۸۷: ۲۹۱). به عبارتی دیگر اگر افراد جامعه احساس کنند که از ناحیه جرایم سایبری تهدید شده‌اند، به ویژه به علت ناتوانی پلیس در تامین امنیت و یا جبران خسارت‌ها، اعتماد و اطمینان آنها به ساختارهای حکومتی به مخاطره می‌افتد. با وجود خطر از دست دادن اطمینان و اعتماد افراد در فضای سایبری، تلاش پلیس به عنوان ابزار اصلی حکومت در برقراری امنیت، برای اصلاح شرایط امری واجب است. برای موفقیت در برقراری امنیت پایدار، یکی از مهمترین نقش‌های پلیس که می‌تواند حضور و تاثیرش را — به عنوان ملموس‌ترین نقش قابل شناخت و درک برای مردم — در این فضا به مردم نشان دهد، نقش اجتماعی پلیس است. برای انجام پژوهش حاضر، بررسی‌های زیادی در بین تحقیقات انجام شده صورت پذیرفت تا مدلی مناسب جهت ارزیابی ارتباط نقش اجتماعی پلیس با احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبری از بین آنها به دست آید. در پژوهش‌های گوناگونی که در حوزه سنجش و ارزیابی میزان احساس امنیت خانواده‌ها در فضای فیزیکی و سایبری انجام پذیرفته است از

⁶ . Lambropoulo

⁷ . Liska

مدل‌های مختلفی برای انجام کار استفاده شده بود، لکن مدل مناسبی که بتواند پاسخگوی طرح تحقیق فعلی باشد و توجه کافی به هر دو بخش نقش اجتماعی پلیس و احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر داشته باشد و پاسخگوی خوبی برای فرضیه‌های این پژوهش باشد پیدا نشد. با توجه به اینکه برای انجام این پژوهش باید یک الگوی نظری مرجع به عنوان اساس تحقیق برگزیده می‌شد، تصمیم بر آن شد تا مدلی محقق ساخته، که در شکل‌های زیر مدل مفهومی و شماتیک آن ترسیم و مشخص گردیده است، تدوین گردد و از این مدل برای انجام این تحقیق استفاده شد.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

شکل ۲. مدل نظری طراحی شده برای تحقیق

سوالات تحقیق

سوال اصلی:

بین نقش اجتماعی پلیس فتا و احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر ارتباط معنادار مثبتی وجود دارد.

سوالات فرعی:

- بین میزان اعتماد خانواده‌ها به توانمندی پلیس فتا و احساس امنیت آنها در فضای سایبر رابطه معناداری وجود دارد.
- بین سرعت دسترسی خانواده‌ها به خدمات پلیس فتا و احساس امنیت آنها در فضای سایبر رابطه معناداری وجود دارد.
- بین رضایتمندی خانواده‌ها از عملکردهای گذشته پلیس فتا (که در مورد آنها اطلاع رسانی شده) و احساس امنیت آنها در فضای سایبر رابطه معناداری وجود دارد.
- بین پاسخگویی مناسب پلیس فتا به مردم در قبال وظایفش و احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر رابطه معناداری وجود دارد.
- بین اطلاع رسانی و آموزش‌های مناسب پلیس فتا و احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر رابطه معناداری وجود دارد.
- بین اخطارهای پیشگیرانه به خانواده توسط پلیس فتا در قبال تخلفات اعضای خانواده و احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر رابطه معناداری وجود دارد.
- بین ارائه راهکارهای کنترلی به خانواده توسط پلیس فتا و احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبر رابطه معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

چارچوب نظری پژوهش کاربردی و پنهانگر حاضر، از طریق روش اسنادی تهیه شده و برای جمع آوری داده‌های مورد نیاز از ابزار پرسشنامه استفاده گردیده است. روش بکار گرفته شده برای انجام تحقیق حاضر، ترکیبی از روش‌های پیمایشی (توصیفی - اکتشافی) و همبستگی است. جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه خانواده‌های ساکن شهر مشهد بوده که طبق سرشماری سال ۱۳۹۰، حدود ۷۴۵۰۰۰ خانواده بوده‌اند. با توجه به جامعه آماری بسیار بزرگ تحقیق، شهر مشهد مطابق منطقه بندی شهرداری به ۱۲ بلوک تقسیم گردید و از هر بلوک تعدادی خانواده به روش تصادفی انتخاب و با ارائه پرسشنامه به سرپرست خانواده (پدر - مادر) از آنان خواسته شد به پرسش‌های مطرح شده پاسخ دهند. با توجه به وجود امکانات و نفقات مورد نیاز و برای بالا بردن ارزش و دقت تحقیق؛ فراتر از عدد بدست آمده از فرمول‌های رایج محاسبه نمونه آماری ($n=319$) و جداول مرسوم، تعداد ۱۰۰۰ پرسشنامه در سطح مناطق مورد نظر توزیع گردیدند که تعداد ۸۶۴ عدد از آنها با شرایط قابل قبول وارد چرخه تحلیل گردیدند. در این تحقیق برای پایایی از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. برای این منظور ۳۰ پرسشنامه قبل از اجرای پرسشنامه نهایی تکمیل شد و آلفای کرونباخ آن مورد سنجش قرار گرفت ($\alpha = 0/78$). برای سنجش روایی نیز پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش، در اختیار تعداد ۳ نفر از اساتید دانشگاهی استان و ۷ نفر از

همکاران سازمانی (دارای پست‌های مدیریتی و مدرک تحصیلی دکتری و کارشناسی ارشد در حوزه‌های مختلف مدیریت) قرار گرفت که قابلیت‌های آن مورد تأیید ایشان واقع شد.

جدول ۲. تعریف عملیاتی متغیرها به همراه ضریب آلفای کرونباخ مقیاس‌ها در پرسشنامه

پرسشنامه	ابعاد		متغیرها
	تعداد گویه	ضریب پایایی	
۰.۷۲۸	۴	استفاده نکردن مفرط از ابزارهای امنیتی - انجام خریدهای مهم در فضای سایبر - استفاده از بانکداری الکترونیک - اعتماد به آگهی‌های سایبری	مالی
۰.۸۰۵	۴	اجازه استفاده منفی به فرزندان - ترس از تعرض به فرزندان در فضای سایبر - اعتماد قلبی به امنیت فضای سایبر - اطمینان به توانایی و صحت عمل پلیس در این فضا	جانی
۰.۸۰۲	۴	شرکت در نظرسنجی‌های سایبری - شرکت در اتاق‌های گفتگو - مسئولیت‌پذیری در جوامع سایبری - ابراز عقاید در جوامع موجد در فضای سایبری	جمعی
۰.۷۶۲	۴	نداشتن درگیری فکری در هنگام استفاده از فضای سایبری - ترس از دوستی با افراد ناباب - اطمینان از سرعت رسیدگی پلیس - اطمینان برای تهیه ابزارهای فضای سایبری برای فرزندان	فکری
۰.۷۸۱	۳	کافی بودن کلاس‌ها - مفید بودن کلاس‌ها - محل برگزاری کلاس‌ها	برگزاری آموزش
۰.۷۷۰	۳	مناسب بودن نحوه انعکاس - تعداد موفقیت‌ها - ارزش موفقیت‌ها	انعکاس موفقیت‌ها
۰.۷۶۵	۳	مناسب بودن تعداد راه‌های دسترسی - کیفیت راه‌های دسترسی - مستمر بودن راه‌های دسترسی	راه‌های دسترسی به پلیس فتا
۰.۷۸۲	۳	کافی بودن راهکارها - ساده بودن استفاده از آنها - به‌هنگام بودن آنها	راهکارهای کاربردی کنترل
۰.۷۷۰	۳	مناسب بودن پاسخگویی - به‌هنگام بودن پاسخگویی - محترمانه بودن پاسخگویی	پاسخگویی پلیس
۰.۷۶۵	۲	کافی بودن اخطارها - به‌هنگام بودن اخطارها	اخطارهای پیشگیرانه
۰.۸۵	۲	میزان اعتماد به پلیس فتا - مناسب بودن روش‌های جلب اعتماد	جلب اعتماد خانواده‌ها

یافته‌های پژوهش

از میان تعداد ۱۰۰۰ پرسشنامه توزیع شده در بین جامعه آماری مورد نظر، تعداد ۸۶۴ پرسشنامه که به صورت صحیح تکمیل شده بودند، جمع‌آوری گردیدند.

الف) تحلیل داده‌های جمعیت‌شناختی

جدول ۳. محدوده سنی پاسخ‌دهندگان

محدوده سنی (سال)	۲۰ - ۳۰	۳۰ - ۴۰	۴۰ - ۵۰	۵۰ - ۶۰
تعداد	۱۹۸	۱۹۳	۳۲۸	۱۴۵

جدول ۴. نوع شغل پاسخ دهندگان

نوع شغل	کارمند	کارگر	آزاد	خانه دار	بازنشسته	نظامی
تعداد	۳۸۵	۶۳	۲۲۹	۱۵	۳۵	۱۳۷

جدول ۵. مدارک تحصیلی پاسخ دهندگان

مدرك تحصیلی	دیپلم و پائین تر	کاردانی	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتری
تعداد	۳۸۹	۱۵۶	۲۴۰	۶۸	۱۱

جدول ۶. میزان استفاده از انواع خدمات و اطلاعات در فضای سایبری

میزان استفاده	خیلی کم (ناچاری)	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
تعداد	۲۹	۸۷	۴۱۵	۲۶۷	۶۶

جدول ۷. میزان شناخت پاسخگویان از پلیس فضای تبادل اطلاعات و فعالیتهای آن

میزان شناخت	کم	متوسط (می دانند وظیفه اش چیست)	زیاد (با عملکردهایش آشنا هستند)
تعداد	۱۲۰	۶۱۷	۱۲۷

جدول ۸. مرجع شناخت پاسخگویان از پلیس فتا

مرجع شناخت	مطبوعات	نیاز شخصی و مراجعه	صداوسیما	فضای سایبری
تعداد	۶۱	۲۱۴	۳۰۹	۲۸۰

جدول ۹. جنسیت پاسخ دهندگان

جنسیت	زن (سرپرست خانوار)	مرد
تعداد	۱۱۰	۷۵۴

جدول ۱۰. وضعیت اقتصادی (با توجه به منطقه مورد سکونت در مشهد و وضعیت مالکیت منزل)

وضعیت اقتصادی خانواده	ضعیف	متوسط	خوب (و بالاتر)
تعداد	۱۴۱	۴۰۴	۳۲۹

جدول ۱۱. سابقه سکونت خانواده در مشهد

سابقه سکونت در مشهد	از زمان خردسالی (والدین ساکن مشهد)	کمتر از ۱۰ سال (مهاجرت از خارج استان)	کمتر از ۱۰ سال (مهاجرت از شهرستان‌های داخل استان)	بیشتر از ۱۰ سال (مهاجرت از شهرستان‌های داخل استان)	بیشتر از ۱۰ سال (مهاجرت از شهرستان‌های داخل استان)
تعداد	۳۸۵	۵۵	۱۰۳	۱۱۶	۲۰۵

جدول ۱۲. نوع قومیت

نوع قومیت	فارس	کرد - کرمانج	ترک	سیستانی	عرب	غیره و بدون پاسخ
تعداد	۴۰۶	۱۴۸	۱۲۸	۹۹	۴۲	۴۱

جدول زیر توزیع فراوانی نمره میانگین پاسخگویان بر حسب ابعاد امنیت است. همانگونه که مشاهده می‌کنید بیشترین نمره با میانگین ۳/۳۵ مربوط به امنیت فکری و کمترین نمره با ۲/۴۱ مربوط به امنیت مالی است. به عبارتی خانواده‌های ساکن شهر مشهد بیشترین احساس امنیت را به لحاظ فکری و کمترین احساس امنیت را به لحاظ مالی دارند.

جدول ۱۳. توزیع فراوانی نمره پاسخگویان بر حسب ابعاد احساس امنیت

	احساس امنیت مالی	احساس امنیت جانی	احساس امنیت جمعی	احساس امنیت فکری
میانگین	۲/۴۱۹۶	۳/۲۹۳۸	۲/۶۹۹۲	۳/۳۵۸۹
انحراف از میانگین	۰/۴۳۵۷	۰/۴۶۷۹	۰/۵۰۴	۰/۴۲۲۷
میانه	۰/۲۷۲۰	۳/۲۸۶۲	۲/۶۱۹۶	۳/۳۰۴۳
مد	۲/۰۰	۲/۲۸۰	۱/۶۷	۳/۱۷
انحراف معیار	۰/۸۵۳۸۸	۰/۹۱۶۸۹	۰/۹۸۷۶۹	۰/۸۴۹۹۲
واریانس	۰/۷۲۹۱۲	۰/۸۴۰۶۹	۰/۹۷۵۵۱	۰/۷۲۲۳۶

جدول زیر توزیع فراوانی نمره میانگین پاسخگویان بر حسب ابعاد نقش اجتماعی پلیس فتا است. همانگونه که مشاهده می‌کنید بیشترین نمره با میانگین ۳/۳۴۵۴ مربوط به ارائه اظهارهای پیشگیرانه و کمترین نمره با ۳/۱۸۵ مربوط به بعد برگزاری کلاس‌های آموزشی است. به عبارتی خانواده‌های ساکن شهر مشهد ارائه اظهارهای پیشگیرانه توسط پلیس فتا را مهمترین بعد از نقش اجتماعی این پلیس تخصصی برای ایجاد احساس امنیت در فضای سایبری برای خانواده‌ها می‌دانند و برگزاری کلاس‌های آموزشی توسط پلیس را دارای کمترین تاثیر در ایجاد احساس امنیت برای خانواده‌ها در فضای سایبر می‌دانند (البته باید توجه داشت میزان اختلاف بین ابعاد نقش اجتماعی پلیس چندان زیاد نیست).

جدول ۱۴. توزیع فراوانی نمره پاسخگویان بر حسب ابعاد نقش اجتماعی پلیس

	اعتماد خانواده‌ها به توانمندی پلیس فتا	ارائه راه‌های دسترسی سریع به پلیس فتا	ارائه راهکارهای کاربردی کنترل افراد در فضای سایبر	پاسخگویی مناسب	انعکاس موفقیت‌های پلیس فتا	ارائه اظهارهای پیشگیرانه	برگزاری کلاس‌های آموزشی
میانگین	۳/۲۱۸۸	۳/۳۰۹۹	۳/۳۴۳۳	۳/۱۹۵۸	۳/۳۳۳۰	۳/۴۵۴۸	۳/۱۸۵۶
انحراف از	۰/۰۵۹۸۱	۰/۰۵۴۱۴	۰/۰۵۲۹۷	۰/۰۶۰۱۲	۰/۰۵۳۹۹	۰/۰۴۸۵۹	۰/۰۶۰۱۵

							میانگین
۳/۲۴۸۹	۳/۵۱۰۲	۳/۴۱۲۰	۳/۲۵۱۴	۳/۴۱۳۸	۳/۳۰۴۷	۳/۲۶۱۳	میان
۳/۰۰	۴/۰۰	۴/۰۰	۳/۰۰	۴/۰۰	۳/۰۰	۴/۰۰	مد
۱/۱۸۲۶	-/۹۲۱۰	۱/۰۵۵	۱/۱۸۱۵۱	-/۰۵۴۰۴	-/۰۶۰۸۳	۱/۱۷۱۹۹	انحراف معیار
۱/۳۹۸۵۴	۱/۸۴۸۲۴۱	۱/۱۱۳۰۲۵	۱/۳۹۵۹۴	۱/۱۱۱۰۰	۱/۱۲۵۳۶	۱/۳۷۳۵۵	واریانس

ب) داده‌های توصیفی

برای اطمینان کامل و قطعی از وجود رابطه بین متغیر نقش اجتماعی پلیس فتا و احساس امنیت از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد (جدول شماره ۱۴). با توجه به نتایج آزمون می‌توان اذعان داشت که بین نقش اجتماعی پلیس فتا و احساس امنیت خانواده‌ها در فضای سایبری با اطمینان ۹۰ درصد رابطه‌ای معنادار و مستقیم برقرار است؛ یعنی هرچه نقش اجتماعی پلیس فتا در این فضا پررنگ‌تر باشد احساس امنیت خانواده‌ها بیشتر است.

جدول ۱۵. نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین متغیر نقش پلیس و احساس امنیت

احساس امنیت	نقش اجتماعی پلیس فتا	
۰/۱۴۶ (**)	۱/۰۰۰	ضریب همبستگی پیرسون
۰/۰۰۴	.	سطح معناداری (۲-tailed) sig. (t a i l e d)
۸۶۴	۸۶۴	تعداد (N)

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

جدول شماره ۱۶ نیز میزان رابطه بین مولفه‌های مختلف نقش اجتماعی پلیس با ابعاد احساس امنیت را به تفکیک نمایش می‌دهد.

جدول ۱۶. نتایج آزمون همبستگی بین ابعاد نقش اجتماعی پلیس فتا و احساس امنیت خانواده‌ها

متغیر	مورد سنجش	مالی	جانی	جمعی	فکری
پاسخگویی مناسب	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۰۹۲	۰/۰۱۳	۰/۰۸۹	۰/۱۱۷ (*)
	رابطه معناداری	۰/۰۷۱	۰/۸۰۱	۰/۰۸۲	۰/۰۲۱
برگزاری آموزش	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۱۲۵ (*)	۰/۰۴۳	۰/۱۲۷ (*)	۰/۰۹۸
	رابطه معناداری	۰/۰۱۴	۰/۳۹۶	۰/۰۱۳	۰/۰۵۵
جلب اعتماد خانواده‌ها	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۰۹۱	۰/۰۵۲	۰/۱۸۲ (**)	۰/۱۳۲ (**)
	رابطه معناداری	۰/۰۷۵	۰/۳۱۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۹
ایجاد راه دسترسی	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۰۵۸	۰/۱۷۱ (**)	۰/۱۲۸ (*)	۰/۰۹۲
	رابطه معناداری	۰/۳۱۵	۰/۰۰۸	۰/۰۱۵	۰/۰۵۸
انعکاس موفقیت‌ها	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۰۸۱	۰/۰۴۵	۰/۱۱۷ (*)	۰/۱۲۹ (*)
	رابطه معناداری	۰/۰۷۶	۰/۴۱۰	۰/۰۱۲	۰/۰۱۰
راهکارهای کنترل	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۱۲۰ (*)	۰/۰۵۸	۰/۰۸۹	۰/۱۳۱ (*)
	رابطه معناداری	۰/۰۱۱	۰/۳۳۱	۰/۰۶۱	۰/۰۱۰
ارایه اخطار	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۱۱۹ (*)	۰/۱۴۹ (*)	۰/۱۲۸ (**)	۰/۱۱۲ (**)

پیشگیری	رابطه معناداری	۰/۰۱۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۸	۰/۰۲۰
تعداد		۸۶۴	۸۶۴	۸۶۴	۸۶۴

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

همانگونه که در جدول شماره ۱۶ مشاهده می‌شود:

- ۱- بُعد پاسخگویی مناسب پلیس فتا به خانواده ها با بعد مالی احساس امنیت ($r = 0/092$ و سطح معناداری = $0/071$)، با بعد جانی احساس امنیت ($r = 0/013$ و سطح معناداری = $0/801$) و با بعد جمعی احساس امنیت ($r = 0/089$ و سطح معناداری = $0/082$) غیر معنادار و با بعد فکری احساس امنیت ($r = 0/117$ و سطح معناداری = $0/021$) معنادار می‌باشد.
 - ۲- بُعد برگزاری کلاس‌های آموزشی توسط پلیس فتا برای خانواده‌ها؛ با بعد جانی احساس امنیت ($r = 0/043$ و سطح معناداری = $0/396$) و با بعد فکری احساس امنیت ($r = 0/098$ و سطح معناداری = $0/005$) غیر معنادار و با بعد جمعی احساس امنیت ($r = 0/127$ و سطح معناداری = $0/013$) و با بعد مالی احساس امنیت ($r = 0/125$ و سطح معناداری = $0/014$)، معنادار می‌باشد.
 - ۳- بُعد جلب اعتماد خانواده‌ها به توانمندی پلیس فتا؛ با بعد جانی احساس امنیت ($r = 0/052$ و سطح معناداری = $0/310$) و بعد مالی احساس امنیت ($r = 0/091$ و سطح معناداری = $0/075$) غیر معنادار و با بعد جمعی احساس امنیت ($r = 0/182$ و سطح معناداری = $0/000$) و بعد فکری احساس امنیت ($r = 0/132$ و سطح معناداری = $0/009$)، معنادار می‌باشد.
 - ۴- بُعد ارائه راه‌های دسترسی سریع به پلیس فتا برای خانواده‌ها؛ با بعد مالی احساس امنیت ($r = 0/058$ و سطح معناداری = $0/315$) و بعد فکری احساس امنیت ($r = 0/092$ و سطح معناداری = $0/058$) غیر معنادار و با بعد جانی احساس امنیت ($r = 0/171$ و سطح معناداری = $0/008$) و بعد جمعی احساس امنیت ($r = 0/128$ و سطح معناداری = $0/015$)، معنادار می‌باشد.
 - ۵- بُعد انعکاس موفقیت‌های پلیس فتا برای خانواده‌ها؛ با بعد مالی احساس امنیت ($r = 0/081$ و سطح معناداری = $0/076$) و بعد جانی احساس امنیت ($r = 0/045$ و سطح معناداری = $0/410$) غیر معنادار و با بعد جمعی احساس امنیت ($r = 0/117$ و سطح معناداری = $0/012$) و بعد فکری احساس امنیت ($r = 0/128$ و سطح معناداری = $0/010$)، معنادار می‌باشد.
 - ۶- بُعد ارائه راهکارهای کاربردی کنترل افراد در فضای سایبر برای خانواده‌ها؛ با بعد جمعی احساس امنیت ($r = 0/089$ و سطح معناداری = $0/061$) و بعد جانی احساس امنیت ($r = 0/058$ و سطح معناداری = $0/331$) غیر معنادار و با بعد مالی احساس امنیت ($r = 0/120$ و سطح معناداری = $0/011$) و بعد فکری احساس امنیت ($r = 0/131$ و سطح معناداری = $0/010$)، معنادار می‌باشد.
 - ۷- بُعد ارائه ابزارهای پیشگیرانه در فضای سایبر برای خانواده‌ها؛ با بعد مالی احساس امنیت ($r = 0/119$ و سطح معناداری = $0/011$)، بعد جانی احساس امنیت ($r = 0/149$ و سطح معناداری = $0/005$)، بعد جمعی احساس امنیت ($r = 0/128$ و سطح معناداری = $0/008$) و بعد فکری احساس امنیت ($r = 0/112$ و سطح معناداری = $0/020$) معنادار می‌باشد.
- با نتایج بدست آمده از ابعاد متغیرهای ذکر شده می‌توان گفت بیشترین مقدارهای تاثیرگذار، مولفه جلب اعتماد خانواده‌ها به توانمندی پلیس فتا در نقش اجتماعی پلیس با بعد جمعی احساس امنیت خانواده (ه $r = 0/182$) و مولفه ارائه ابزارهای پیشگیرانه در نقش اجتماعی پلیس با بعد جانی احساس امنیت خانواده‌ها است و کمترین مقدارهای تاثیرگذاری نیز شامل مولفه پاسخگویی در نقش اجتماعی پلیس با بعد جانی احساس امنیت خانواده‌ها ($r = 0/013$) مولفه برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های آموزش در نقش اجتماعی پلیس با بعد جانی احساس امنیت خانواده‌ها است. همچنین الگوسازی معادلات ساختاری نتایج بدست آمده با استفاده از نرم افزار Graphics Amos نیز انجام گردید که با توجه به ضرایب معیارهای نیکویی و برازش مدل باید گفت که مدل تحقیق در بخش اعظم موارد از برازش نسبتاً مناسبی برخوردار است و فقط در مورد RMSEA و TLI احتیاج به اصلاح و بهبود مدل می‌باشد که با توجه به حمایت دیگر شاخص‌ها می‌توان گفت در مجموع نیازی به ایجاد اصلاح و تغییر در مدل نمی‌باشد.

معیار برازش مدل	سطح قابل قبول	تفسیر	میزان حاصل	حد پذیرش
کای اسکوتر (CMN)	مقدار کای اسکوتر جدول	کای اسکوتر بدست آمده با کای اسکوتر جدول برای یک درجه آزادی مشخص مقایسه می‌شود.	۶۱/۹۴۱	قابل قبول
نیکویی برازش (GFI)	صفر (عدم برازش) تا یک (برازش کامل)	مقدار نزدیک به ۰/۹۵ منعکس کننده برازش خوب است.	۰/۹۵۷	قابل قبول
نیکویی برازش اصلاح شده (AGFI)	صفر (عدم برازش) تا یک (برازش کامل)	مقدار نزدیک به ۰/۹۵ منعکس کننده برازش خوب است.	۰/۹۲۲	قابل قبول
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)	کوچکتر از ۰/۰۵	مقدار کمتر از ۰/۰۵ یک برازش خوب را نشان می‌دهد.	۰/۰۹۵	تا حدی قابل قبول
توکر لوئیس (TLI)	صفر (عدم برازش) تا یک (برازش کامل)	مقدار نزدیک به ۰/۹۵ منعکس کننده برازش خوب است.	۰/۸۹۶	تا حدی قابل قبول
کای اسکوتر نسبی (DF/CMN)	۱ تا ۵	مقدار کمتر از ۱ نشان دهنده ضعف برازش و مقدار بیشتر از ۵ منعکس کننده نیاز به بهبود است.	۴/۷۰۵	قابل قبول
شاخص برازش هنجار شده مقتصد (PNFI)	بالاتر از ۰/۵۰ یا ۰/۶۰	-	۰/۵۶۲	قابل قبول
شاخص برازش تطبیقی مقتصد (PCFI)	بالاتر از ۰/۵۰ یا ۰/۶۰	-	۰/۵۷۶	قابل قبول

بحث و نتیجه گیری

شرایط خاص فضای سایبری سبب گردیده تا پلیس فتا تلاش نماید با اجرای برنامه های مختلف، خود را با شرایط موجود در جامعه مجازی سازگاری دهد و قدرت شناسایی معضلات و ایجاد امنیت در این فضا را بدست آورد. اهمیت کارکرد پلیس در ایجاد احساس امنیت برای گروه های مرجعی مانند خانواده ها در فضای سایبر بگونه ای است که آنها هم واره از پلیس انتظار دارند که با ایفای درست نقش های مختلف خود، این وظیفه مهم و خطیر را به بهترین نحو ممکن اجرا نماید.

این پژوهش با اثبات مستدل وجود رابطه ای معنادار و مستقیم بین ابعاد مختلف نقش اجتماعی پلیس فتا و احساس امنیت خانواده ها در فضای سایبری (بر روی یک نمونه نسبتاً جامع) و نیز نشان دادن وجود رابطه همبستگی بین بخش اعظم ابعاد نقش اجتماعی پلیس با ابعاد احساس امنیت خانواده ها در فضای سایبری؛ یادآور تاثیرات بی بدیل نقش اجتماعی پلیس فتا بر احساس امنیت خانواده ها و تاکید کننده بر استفاده هرچه بیشتر از ابعاد مختلف نقش اجتماعی پلیس فتا برای بهبود مولفه های احساس امنیت خانواده ها از طرف فرماندهان و مدیران پلیس است.

اگرچه دقت در نتایج بدست آمده نشان دهنده آن است که نقش اجتماعی پلیس فتا بیشترین تاثیرگذاری را به ترتیب بر ابعاد فکری، جمعی، مالی و جانی احساس امنیت خانواده ها دارد و توجه خاص به این موضوع از جانب پلیس و سایر دستگاه های مسئول بسیار دارای اهمیت می باشد؛ اما وجود رابطه همبستگی بین ابعاد مختلف نقش اجتماعی پلیس فتا با ابعاد مختلف احساس امنیت خانواده ها نشانگر این موضوع است که در ایفای نقش های اجتماعی، پلیس فتا باید تمامی جنبه های احساس امنیت خانواده ها را مد نظر داشته باشد و بداند با توجه به نتایج این تحقیق هیچ کدام از مولفه های نقش اجتماعی و نیز هیچ یک از ابعاد احساس امنیت به طور کلی قابل اغماض و بی توجهی نمی باشند. نکته مهم دیگری که در نتایج این پژوهش قابل توجه است تنوع زیستی اقوام موجود در سطح شهر مشهد (که در نمونه آماری تحقیق به وضوح نیز مشهود است) می باشد. با این تنوع به نظر می رسد نتایج حاصل از این

تحقیق تا حد بسیار زیادی می تواند به سایر نقاط کشور نیز تعمیم داده شود و بیانگر نظرات خانواده های ساکن در نقاط مختلف کشور نسبت به موضوع پژوهش باشد. نکته جالب دیگر در نتایج این تحقیق کم کاری مفرط رسانه ها در معرفی کارکردهای پلیس فتا به خانواده ها است. همان گونه که در بخش تحلیل داده های جمعیت شناختی مشهود است کمتر از ۱۰ درصد پاسخگویان از طریق رسانه ها با پلیس فتا آشنا شده اند در صورتی که حدود ۲۵ درصد از پاسخگویان بر اثر نیاز با این پلیس تخصصی آشنا شده اند. چنین نتیجه ای در کنار آشنایی اندک حدود ۱۴ درصد از خانواده ها با کار پلیس فتا، لزوم کار بیشتر رسانه ها و معاونت اجتماعی ناجا در زمینه معرفی هرچه بیشتر پلیس فتا و کارکردهای آن را یادآور می گردد.

پیشنهادها:

- ۱- توجه و تاکید مستمر بر اهمیت نقش های اجتماعی پلیس (به خصوص در فضای سایبری)، مأمورین را متعهد می سازد که همواره نسبت به پرورش مهارت های مرتبط با نقش اجتماعی خود اقدام نمایند و به سمت یادگیری مستمر که نیاز فضای سایبری است حرکت نمایند. لذا برگزاری مستمر کلاس های آموزشی برای کارکنان پلیس فتا در این زمینه و اضافه نمودن سرفصل های مرتبط با آن در برنامه های آموزشی مصوب پلیس، کمک شایانی به بهبود ایفا نقش اجتماعی پلیس در فضای سایبر خواهد نمود.
- ۲- پلیس نیاز دارد برنامه های بیشتری برای ارتباط مستقیم افسران پلیس فتا با مردم و خانواده ها ترتیب بدهد تا از این طریق بتواند بهبود قابل ملاحظه ای در ابعاد پاسخگویی، جلب اعتماد خانواده ها و ارائه راهکارهای پیشگیرانه ایجاد نماید.
- ۳- اهتمام به حل مشکلات خانواده ها و پاسخگویی مستمر و مناسب به آنها به عنوان یکی از محورهای وظایف پلیس فتا قرار گیرد و این مولفه به عنوان یکی از ملاک های ارزشیابی در درون پلیس فتا شناخته شود.
- ۴- در جذب و بکارگیری افراد پلیس فتا به ویژگی های فردی آنان در بعد اجتماعی و نوع تعامل آنها با جامعه توجه جدی صورت پذیرد.
- ۵- تدابیری اتخاذ گردد تا در دوره های آموزشی شهروند الکترونیک (که توسط شهرداری ها و برخی مراجع دولتی برگزار می گردد) فرصت هایی مستمر و مدون برای تعامل پلیس فتا با مردم فراهم گردد.
- ۶- برگزاری دوره های تعاملی و مستمر با تشکیل دهندگان خانواده های آینده (دانش آموزان دبیرستانی - دانشجویان) نیز می تواند یکی از راهبردهای درازمدت پلیس فتا برای موفقیت در ایجاد احساس امنیت در خانواده ها باشد.

منابع

- آراسته خو، محمد. (۱۳۸۱)، نگرش بر فرهنگ اصطلاحات علمی اجتماعی، تهران، چاپخش، صفحه ۶۵.
- بیات، حسین. (۱۳۹۰)، تبیین جامعه شناختی احساس امنیت فضای سایبری در بین شهروندان مشهدی، پایان نامه دکتری جامعه شناسی دانشگاه اصفهان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه علوم اجتماعی.
- تاجبخش، کیان. (۱۳۸۴)، نقش اجتماعی و جایگاه آن در ایجاد سرمایه اجتماعی، تهران، نشر شیرازه، ۲۴۶.
- تقی لو، فرامرز. (۱۳۸۵)، بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۳۲، صفحه ۳۸.
- توسلی، غلامعباس. (۱۳۸۶)، نظریه های جامعه شناسی، تهران، سمت، صفحه ۱۴۲.
- چلی، مسعود. (۱۳۸۶)، جامعه شناسی نظم، تهران، نشر نی، صفحه ۱۷۵.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۷۰)، درآمدی بر علوم اجتماعی، تهران، کیهان، صفحه ۱۲۸.
- روشه، گی. (۱۳۷۰)، کنش اجتماعی (ترجمه: هما زنجانی زاده)، مشهد، انتشارات دانشگاه فردوسی، صفحه ۱۹۷.
- روزنبرگ، برنارد. (۱۳۸۵)، نظریه های بنیادی جامعه شناختی (ترجمه: فرهنگ ارشاد)، تهران، نشر نی، صفحه ۱۳۸.
- ربانی، رسول. (۱۳۸۵)، جامعه شناسی شهری، تهران، انتشارات سمت و دانشگاه اصفهان، صفحه ۱۵۸.
- کوئن، بروس. (۱۳۸۷)، مبانی جامعه شناسی (ترجمه: غلامعباس توسلی)، تهران، سمت، صفحه ۲۹۱.
- کریمی، یوسف. (۱۳۸۷)، روانشناسی اجتماعی، تهران، نشر ارسباران، صفحه ۱۶۷.
- نوروزی، حسینعلی. (۱۳۹۰)، سیاست جنایی جرایم فضای سایبری و تاثیر آن بر احساس امنیت شهروندان مشهدی، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق، دانشگاه فردوسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.

Choi,C.G.(2010),*Exploring the Effects Of Social Capital On police Performance in U.S*, Florida, Florida University,P 218

Lambropoulo,E. (2007), *Citizen's safety , Business trust and Greek Police*, International Review of Administrative Science, Sage publication, Vol 70(1):89

Liska,A.(1988), *ploring the Effects Of Social Capital On police Performance in U.S*, Florida, Florida University,P 239